

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 WRZEŚNIA 1932 R.

PŁACE ROBOTNICZE W PRZEMYŚLE CHEMICZNYM

Jeden z najwybitniejszych działaczy na polu naukowej organizacji w przemyśle chemicznym, vice-przewodniczący Sekcji Chemicznej Instytutu Naukowej Organizacji, inż. Michał Bornstein, ogłasza w bieżących zeszytach „Przeгляdu Organizacji” interesujące i wyczerpujące studjum „Teorje i systemy płac na tle ankiety Sekcji Chemicznej I. N. O. o płacach w przemyśle chemicznym”.

Po kilku uwagach wstępnych, dowodzących że racjonalna organizacja pozwala na połączenie wysokich płac z obniżką kosztów własnych, i że wysoce wydajna praca, podnosząca rentowność przedsiębiorstwa, umożliwia wysokie płace — autor zastanawia się pokrótce nad teorjami płac. Omówiona jest więc teorja minimum egzystencji, teorja wydajności, teorja funduszu płac i teorja prawa na pozostałość. Czynniki, od których zależą płace są: 1) ceny uzyskane przy sprzedaży towaru, 2) współzawodnictwo między kapitałem, pracą i ogółem konsumentów, 3) prawo podaży i popytu sił roboczych, 4) zdolność prowadzenia pertraktacyj między pracodawcami i pracownikami, 5) wydajność pracy, 6) koszty utrzymania i siła nabywczą pieniądza, 7) płace w pokrewnych gałęziach przemysłu, 8) znajomość rynku pracy, 9) zwyczaje miejscowe, 10) maszyny zastępujące prace robotnika i t. d. Autor zatrzymuje się pokrótce na tych czynnikach, poczem przechodzi do systemów płac.

Rozpoczyna więc od powszechnie stosowanego w większości zakładów przemysłowych systemu płacy czasowej lub dniówkowej, gdy robotnik otrzymuje określoną płacę za przepracowany czas, bez względu na ilość i jakość pracy. System akordowy dopuszcza autor — z dużym jednak zastrzeżeniem — tylko wówczas, gdy wszystkie warunki są dostosowane do tego systemu, płaca oparta na czasie, starannie naukowo i bezstronnie obliczoną, i jeżeli zagwarantowana jest płaca za godzinę w wypadku, gdyby zarobek z jakiegoś nieprzewidzianego powodu okazał się zbyt niski. Wreszcie autor rozważa kilka ważniejszych systemów premjowanych, jak Halseya, Rowana, Taylora, Gantta, Heynesa i Bedaux.

Celem wyrobienia sobie poglądu, który z opisanych systemów jest najracjonalniejszy, poda-

no wykresy dotyczące każdego z nich, oraz wykres zbiorowy, na którym przedstawione są systemy: dniówkowy, akordowy oraz systemy premjowe Halseya, Rowana, Gantta i Taylora. Z wykresu tego wynika, że najbardziej celowy jest system Halseya, który gwarantuje dniówkę, zaś za wydajność powyżej 50—60% normalnej wypłaca premje; okoliczność ta stanowi znaczną zachętę i, nie wyczerpując robotnika, pozwala na zwiększenie wydajności, a zatem na zmniejszenie kosztów ogólnych.

Inż. Bornstein zwraca uwagę, że tworzenie licznych systemów, najczęściej niezrozumiałych dla robotnika, jest niecelowe; jeżeli bowiem prace Le Chatelier'a lub Emersona są bardzo popularne, to prace naszych inżynierów, przeładowane rachunkiem różniczkowym i całkowym, zdają się być raczej traktatami o zastosowaniu wyższej matematyki do sprawy płac robotniczych, nadającymi się do studjów w wyższych uczelniach, nie są zaś dostępne dla robotników czy ich dozorców. Najlepszy nawet system płac, nieumiejętnie przeprowadzony, może dać raczej negatywne rezultaty, co np. miało miejsce z celowym skądinąd systemem Bedaux, który wywołał taki ferment wśród włoskich robotników, że władze faszystowskie musiały interwenjować na korzyść robotników.

Pracę swą autor kończy ankietą o płacach w polskim przemyśle chemicznym. Z ankiety tej wynika, że z pośród badanych przedsiębiorstw — 48% stosuje płace dniówkowe lub godzinowe, 30% — płace od sztuki, 12,2% — płace premjowe, 3,1% — płace premjowe i od sztuki, 6,1% — wszystkie te systemy. Płace w polskim przemyśle chemicznym wahają się w bardzo szerokich granicach, zależnie od rodzaju produkcji, miejscowości i kwalifikacji robotnika, wynosząc dla robotników od zł. 2 do zł. 12,40, dla robotnic od zł. 1,60 do zł. 5 za dniówkę. Chronometraż naogół nie był stosowany w naszych przedsiębiorstwach, zaś system premjowy oparty jest na obserwacji.

Cała praca inż. Bornsteina zasługuje na dokładne zapoznanie się z nią, gdyż stanowi cenny, w naukowy sposób opracowany przyczynek do sprawy płac robotniczych w przemyśle chemicznym.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 1 do 15 września r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującymi zagadnieniami:

W sprawach ustawodawczych:

szczegółowo zbadał i sformułował opinie w sprawie rozporządzenia o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, tudzież wziął udział w odpowiednich naradach na terenie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

W sprawach celnych:

wystąpił z dalszemi wnioskami w sprawie administracyjnej podwyżki stawek celnych na niektóre artykuły chemiczne, wskazując konieczność najspiesniejszego ogłoszenia właściwych zarządzeń — w ślad za opublikowaniem ostatnio rozporządzeniem o podwyższeniu stawek celnych na celuloid.

W sprawach akcyzowo-monopolowych:

zbadał zagadnienie dostarczenia, skażania i cen spirytusu dla przemysłu perfumeryjno-kosmetycznego i sformułował swą opinię w tym zakresie na specjalnej naradzie, zwołanej przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Warszawie,

odbył dalsze narady i zgłosił wnioski w Polskim Monopolu Solnym w zakresie cen soli na potrzeby przemysłu chemicznego.

W sprawach ogólnych:

odbył narady z przedstawicielami hodowców nasion soyowych na Podolu, badając możliwości przerobu tych nasion w krajowych olejarniach.

CENY SOLI PRZEMYSŁOWEJ

W poprzednim numerze „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” poruszyliśmy sprawę cen soli, używanej do przerobu w przemyśle chemicznym. Zwracaliśmy wówczas uwagę, że podwyższenie cen tego podstawowego dla wytwórczości chemicznej surowca mogłoby się fatalnie odbić na całokształcie naszego przemysłu chemicznego.

Należy stwierdzić, że nie istnieją jednak na terenie Monopolu Solnego tendencje podwyższania w chwili obecnej cen soli przemysłowej. Cena soli, płacona dotychczas przez przemysł chemiczny, ma pozostać bez zmiany, zaś podania o przydział soli po niskich cenach będą życzliwie rozważane przez Monopol Solny. Celem otrzymania zezwolenia na przydział soli przemysłowej po niskich cenach — fabryki chemiczne powinny złożyć odpowiednio umotywowane podania, zaopatrzone opinią Związku Przemysłu Chemicznego, przyczem podania te adresować należy do Polskiego Monopolu Solnego. Ponadto możliwe jest dalsze obniżenie cen soli na wyrób produktów chemicznych, przeznaczonych na eksport.

Walka konkurencyjna, prowadzona przez nasz przemysł chemiczny z importowanymi produktami przerobu soli, wymaga najściślejszego dostosowania cen soli — do trudnych warunków tej walki.

NOWELIZACJA PRZEPISÓW PRAWNYCH O ZAPOBIEGANIU UPADŁOŚCI

Związek Izb Przemysłowo-Handlowych powierzył Izbie Przemysłowo-Handlowej w Łodzi mandat przygotowania wniosków w sprawie znowelizowania i ujednostajnienia obowiązujących na terenie naszego kraju przepisów prawnych w przedmiocie zapobiegania upadłości. Izba łódzka opracowała na ten temat kwestjonariusz, na który odpowiedzi stanowiąc będą materiał do wypracowania opinii sfer gospodarczych. Ponieważ omawiane zagadnienie jest szczególnie aktualne w dobie obecnej, przeto interesujący się tą sprawą członkowie Związku zechcą skierować pod adresem Związku Przemysłu Chemicznego sformułowanie poglądów na rzeczony temat, przyczem najważniejszym byłoby omówienie następujących zasadniczych zagadnień.

1) Czy powinna być utrzymana instytucja odroczenia wypłat, czy też należałoby ją uchylić, otwierając odrazu postępowanie układowo-zapobiegawcze.

2) Sposoby zaostrożenia wymagań, warunkujących otwarcie takiego postępowania.

3) Sposoby skrócenia terminów, przewidzianych w postępowaniu układowo-zapobiegawczem, celem przyspieszenia tego postępowania.

4) Skutki postępowania w stosunku do należności podatkowych i socjalnych.

5) Rola nadzorców, ich odpowiedzialność i sposoby kontroli nad nimi.

6) Formy współdziałania wierzycieli w postępowaniu przed układem.

7) Skutki odmowy otwarcia postępowania i zatwierdzenia zawartego układu.

8) Środki kontrolne przy wykonywaniu układu i sposób zabezpieczenia tego wykonania (sąd, rada wierzycieli).

9) Uproszczenie wszystkich środków odwoławczych.

10) Ograniczenia rat układowych do kwartalnych.

11) Możliwości rewizji układu, w związku z późniejszą poprawą sytuacji gospodarczej dłużnika.

POKAZ PERFUMERYJNO-KOSMETYCZNY

Dn. 3 września r. b. otwarty został w Warszawie pokaz — targi przemysłu perfumeryjno-kosmetycznego. Wystawa ta zasługuje na szczególną uwagę: zorganizowana jest bardzo dobrze, charakteryzując się dbałością o wysoki poziom i estetyczny wygląd stoisk oraz eksponatów. Na tle dorywczo urządzanych dotychczas w Warszawie targów i pokazów — obecna wystawa odbija tem korzystniej, że dorównywa najzupełniej

wzorom zagranicznym i przedstawia przede wszystkim wyniki postępów, osiągniętych w tej gałęzi wytwórczości. Dbałość nie tylko o gatunek produktu, lecz również o najwłaściwszy sposób jego podania (opakowanie) i zareklamowania — jest znamienna dla obecnego stadium rozwoju naszej wytwórczości perfumeryjno-kosmetycznej.

Pokaz posiada zresztą charakter regionalny. Biorą w niej udział prawie wyłącznie firmy warszawskie, zaś brak czołowych przedstawicieli fabryk perfumeryjno-kosmetycznych Poznania, Krakowa, Lwowa i innych ośrodków tej produkcji — stanowi niewątpliwie poważną lukę w przeglądzie naszej wytwórczości perfumeryjno-kosmetycznej.

Dodatni efekt pierwszego przedsięwzięcia, organizowanego przez niedawno powstałe Stoł. Tow. Wystaw i Propagandy Gospodarczej, zdaje się świadczyć, że nawet w obecnej kryzysowej sytuacji — na niewielką skalę pomyślane, lecz dobrze zorganizowane pokazy mogą się cieszyć dużym powodzeniem, w znacznym stopniu przyczyniając się do propagandy naszej wytwórczości.

KRONIKA

Dn. 14 września r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym — między innymi — przyjęto w poczet członków Związku nową organizację przemysłową, mianowicie Związek Olejarni z siedzibą w Warszawie; Związek Olejarni jednoczy wszystkie większe olejarnie na terenie naszego kraju i ma na celu obronę interesów zawodowych polskiego olejarnictwa.

Zarząd wysłuchał sprawozdania Dyrekcji o zarysowujących się przesunięciach strukturalnych w organizacji Związku Przemysłu Chemicznego, polegających na coraz liczniejszym przystępcwaniu do naszej instytucji związków przemysłowych, jednoczących producentów jednej tylko branży. W ten sposób Związek Przemysłu Chemicznego poczyna przybierać w pewnym stopniu charakter centralnego organizmu, łączącego z jednej strony poszczególne większe placówki produkcyjne, z drugiej zaś — odrębne związki przemysłowe, koordynujące poczynania średnich i mniejszych fabrykantów.

Dyrekcja Związku przedstawiła sprawę nowej taryfy celnej, w szczególności pod kątem widzenia traktatów handlowych, wskazując konieczność jaknajbliższej współpracy przedstawicieli życia gospodarczego z Rządem w okresie zawierania nowych umów handlowych na podstawie nowej polskiej taryfy celnej.

Z okazji 10-lecia Izby Rzemieślniczej w Katowicach odbędzie się od 17 — 27 września b. r. Wystawa Rzemieślniczo-Przemysłowa w wielkiej hali wystawowej przy parku Kościuszki w Katowicach.

Wyszedł z druku dawno zapowiadany numer specjalny „Gazety Handlowej”, obrazujący stosunki gospodarcze pomiędzy Szwajcarią a Polską. Wśród szeregu innych — zasługują na wzmiankę: artykuł o współpracy polsko-szwajcarskiej w dziedzinie przemysłu chemicznego, oraz wzorowo opracowane opisy trzech największych fabryk szwajcarskich, wytwarzających barwniki i produkty chemiczno-farmaceutyczne.

W najbliższych dniach ukaże się nakładem Ministerstwa Sprawiedliwości wydawnictwo p. t. „Postępowanie Egzekucyjne Władz Skarbowych” w opracowaniu Dr. Józefa Horszowskiego i Romualda Galstera, radcy Ministerstwa Skarbu, z przedmową Wicepremiera Prof. Władysława Zawadzkiego.

Cena tej publikacji nie przekroczy 8 zł. Komunikując o powyższym pożytecznym i praktycznym wydawnictwie nadmieniamy, że celem możliwie najszybszego otrzymania egzemplarzy należy zamówienia kierować pod adresem p. R. Galstera, Min. Skarbu, Warszawa, Rymarska 3.

Fabryka Płyt i Papierów Fotograficznych „Alfa” w Bydgoszczy zakończyła studia nad uruchomieniem produkcji błon fotograficznych, których fabrykacja dotychczas w Polsce nie istniała. Podjęcie inicjatywy na tym odcinku nie tylko stanowić będzie poważny postęp techniczny, lecz wpłynie również na zmniejszenie importu z zagranicy materiałów światłoczułych.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 76 z dn. 7 września r. b. ukażało się pod poz. 686 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 17 sierpnia 1932 r. w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej.

Rozporządzenie to wprowadza podwyższone stawki celne na celuloid, mianowicie:

Poz. 68, p. 3. Celuloid nieobrobiony, chociażby zabarwiony, w kawałkach, łuskach:

odpadki zł. 220 od 100 kg.

Uwaga: Celuloid w odpadkach, łuskach — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu „ 10 „

P. 4. Celuloid w blokach, płytach, arkuszach, prętach, rurach:

- a) nieobrobionych, chociażby szlifowanych, polerowanych, matowanych „ 240 „
- b) sklejonnych, z wyciśniętym wzorem „ 300 „
- c) pokrytych lub przełożonych tkaninami „ 400 „

Rozporządzenie wchodzi w życie dn. 15 września r. b.

Należy sądzić, że w ślad za tem rozporządzeniem, ukażą się dalsze podwyżki administracyjne stawek celnych, o które Związek Przemysłu Chemicznego oddawna zabiega.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	12,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	100 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,48 "	" rogowa 13/14% N ₂	— "
" granulowany za 1 kg % N ₂	1,63 "	Naftalin surowy prasowany	28,00 "
Azotan amonu	100 "	" czysty w łuskach	52,50 "
Benzol handlowy 90%	80 "	Octan sodu	120 "
" czysty	92 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	210 "
* Boraks	110-125 "	" saponifikat	200 "
Chlorek cynku 50° Bé	40 "	Oleum 20%	19,24 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	125 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20-22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" „pro narcosi“	1.800 "	Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smola preparowana	17,50 "
Fenol czysty	265 "	Saletra sodowa 15,5% N	32,25 "
Formalina 40%	270 "	Siarczan amonu	28,40 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	275 "	* Siarczan miedzi	110-125 "
" techniczna 85/88%	175 "	* Siarczek sodu 60/62%	60 "
* Karbid granulowany	75 "	Soda amonjakalna	25 "
Karbolineum	29-75 "	" kaustyczna	60 "
Klej kostny	205 "	Sól Glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej skórny	260 "	Stearyna	190 "
Krezol	128 "	Superfosfat 16%	9,28-9,92 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	100 "	Toluol czysty	105 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "	Żelatyna techn.	400 "

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO- RUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednar- ska 2, tel. 659-99.	„FR. KARPINSKI SPÓŁKA AK- CYJNA“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.	Kwaśny węglan sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
„PABJANICKIE TOWARZYST- WO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Henryków pod War- szawą, Tel. II podm. Henryków 5. Biuro sprzedaży: H. Weiss i S-ka. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.	Smola pierwszorzędowa: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Chlorek wapna bielący. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Chlorek wapnia (CaCl ₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Soda kaustyczna. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
„PABJANICKIE TOWARZYST- WO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź, 21-86.	Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Żelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.
	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11